

Plaatselijke aanduiding gemeentelijk monument

Lange Hezelstraat 74-76 Glashuis 12

Aanwijzingsbesluit

n.t.b

ID-code

2796

Redengevende omschrijving van het gemeentelijk monument

KORTE BOUWGESCHIEDENIS

Van de bouwgeschiedenis van Lange Hezelstraat 74-76 is weinig bekend. Op de kadastrale minuut van 1832 is op deze locatie al bebouwing weergegeven, maar de oorspronkelijke bebouwing van de straat, en waarschijnlijk ook het onderzochte perceel, voert terug tot de middeleeuwen. Het pand maakt deel uit van de noordelijke gevelwand van de Lange Hezelstraat. Deze straat is al eeuwenlang een belangrijke uitvalsweg. Het volgt het tracé van de Romeinse weg die tussen de legerbasis op de Hunnerberg en de grafvelden in het lager gelegen westen lagen. Westelijk van de grafvelden ontwikkelde zich in de eerste eeuw na Christus een nieuwe Romeinse nederzetting die in 104 de naam *Ulpia Noviomagus Batavorum* kreeg. Rond 270-280 was deze nederzetting weer verlaten. De vermelding van de straatnaam komt voor het eerst vorm in 1310: *'Hese straet, lopend naar het dorp Hees'*. Sinds de middeleeuwen vormt het één van de centrale Nijmeegse straten, onderdeel van de centrale as met veel grote koopmanshuizen. Veel van deze grote koopmanswoningen zijn in latere eeuwen gesplitst, waardoor smallere panden ontstonden. Op de stadsplattegrond van Feltman uit 1669 is aan de noordzijde van de Lange Hezelstraat smalle panden met zadeldaken met de nok haaks op de voorgevel te zien. Vanaf ongeveer 1880 werd de Lange Hezelstraat een winkelstraat.

Het woon-winkelpand is in 1935 ontworpen door de rooms-katholieke architect H.M. Zoetmulder in opdracht van het bestuur van het "Van der Elftfonds". Van de oudere bebouwing zijn alleen de kelder en gemene muren met de buurpanden overgebleven. De datering van de kelder kan niet met zekerheid worden vastgesteld. De overvelving doet vermoeden dat het gaat om de 18de of vroege 19de eeuw. De vergunningaanvraag meldt dat het pand werd gebouwd voor een winkel en twee woningen. In het voorhuis bevond zich boven de winkel de eerste woning, toegankelijk via een deur in de voorgevel. In het achterhuis was de tweede woning met verdieping, toegankelijk via de winkel. Het trappenhuis is in het tussenlid. Een jaar later, in 1936, wordt opnieuw een vergunning aangevraagd voor de winkelpui, deze keer door de architect A. Krootjes. Het zal hierbij vermoedelijk gaan om een gewijzigd ontwerp van de winkelpui. Over verdere verbouwingen is in het bouwarchief niets bekend. Echter blijkt uit veldwerk in 2002 dat er toch diverse verbouwingen hebben plaatsgevonden.

De architect H.M. Zoetmulder voerde tijdens zijn loopbaan talloze opdrachten van Rooms-katholieke instellingen uit, onder meer ook in Nijmegen en omgeving. Ook als redactielid, van het blad van het AKKV (Algemeen Kristelijk Kunstenaarsverbond) waarin hij samen met mederedactieleden Pierre Cuypers en W.J. Sandhovel inzicht gaf in architectonische zaken, was hij nauw met de kerk verbonden.

Vervolgvel

1

OMSCHRIJVING

Het woon-winkelhuis heeft een voorhuis, achterhuis en een tussenlid. Elk bouwdeel heeft een rechthoekige grondvorm en is opgebouwd uit drie bouwlagen. Het voorhuis heeft een schilddak met in het voorste dakschild een dakkapel; het tussenlid en achterhuis hebben een plat dak. Aan de achterzijde van het perceel ligt een kleine tuin.

Het pand ligt met de voorgevel aan de straat in een aaneengesloten gevelwand. De gevel is gemetseld in Noors verband met geelbruine baksteen en eindigt in een ruim uitkragende daklijst met daaronder een fries van verticaal gemetseld siermetselwerk. Op de verdieping is een erker geplaatst met een vlak bovenlicht en aan weerszijden een raam met bovenlicht. Daarboven bevinden zich vier ramen met een doorlopende hardstenen lekdorpel en daartussen iets uitstekende muurpenanten. Alle ramen van de tweede en derde verdieping zijn gewijzigd. De kozijnen lijken nog wel oorspronkelijk.

Op de begane grond bevindt zich de winkel. Deze heeft een pui van tropisch hout met een grijze hardstenen plint. De portiek en etalage liggen verdiept in de gevel. De portiek heeft een decoratie van afwisselend natuurstenen lagen en geschilderd stucwerk. De portiek biedt toegang tot de winkel en de bovenwoning. Het bovenlicht heeft glas in lood, waarvan het glas vermoedelijk deels is vervangen. Het geheel is gevat in een dunne geprofileerde natuurstenen cordonlijst.

WAARDERING

Lange Hezelstraat 74-76 heeft architectonische waarden vanwege de gaaf bewaarde winkelpui de architect H.M. Zoetmulder, ontworpen in 1935. De winkelpui valt op door de hoge kwaliteit van materialen en detaillering. Het pand bouwhistorische waarden vanwege de aanwezigheid van de vermoedelijk 18de of vroege 19de-eeuwse kelder en mogelijk middeleeuwse bouwmuren. Het pand heeft stedenbouwkundige- en structuurwaarde vanwege de historische parcellering en als onderdeel van de historische stadsstructuur. Cultuurhistorische waarde als uiting van de groeiende welvaart die plaatsvond na de industriële revolutie en het opbloeien van een consumentenmaatschappij die de bouw van een groot aantal woon-winkelpanden, in de binnenstad, tot gevolg had en zich met name concentreerde in de Lange Hezelstraat.

Bronnen:

J.C.H. Dekker en J.A. van der Hoeve (27 juni 2002), Bouwhistorische verkenning Lange Hezelstraat 74-76 / Glashuis 12, Nijmegen.

Digitaal Bouwarchief Nijmegen.

Wijnand Bloemink *et al*, *Verborgten Verleden. Bouwhistorie in Nijmegen* (Utrecht, 2004).

Wilfried Uitterhoeve *et al*, *Nieuwe Historische Atlas van Nijmegen. 2000 jaar stad aan de Waal* (Nijmegen, 2018).

Vervolgvel
2

Kadastrale tenaamstelling	28 april 2023
Kadastrale aanduiding	
Gemeente:	Nijmegen
Sectie:	C
Nummer(s):	7038

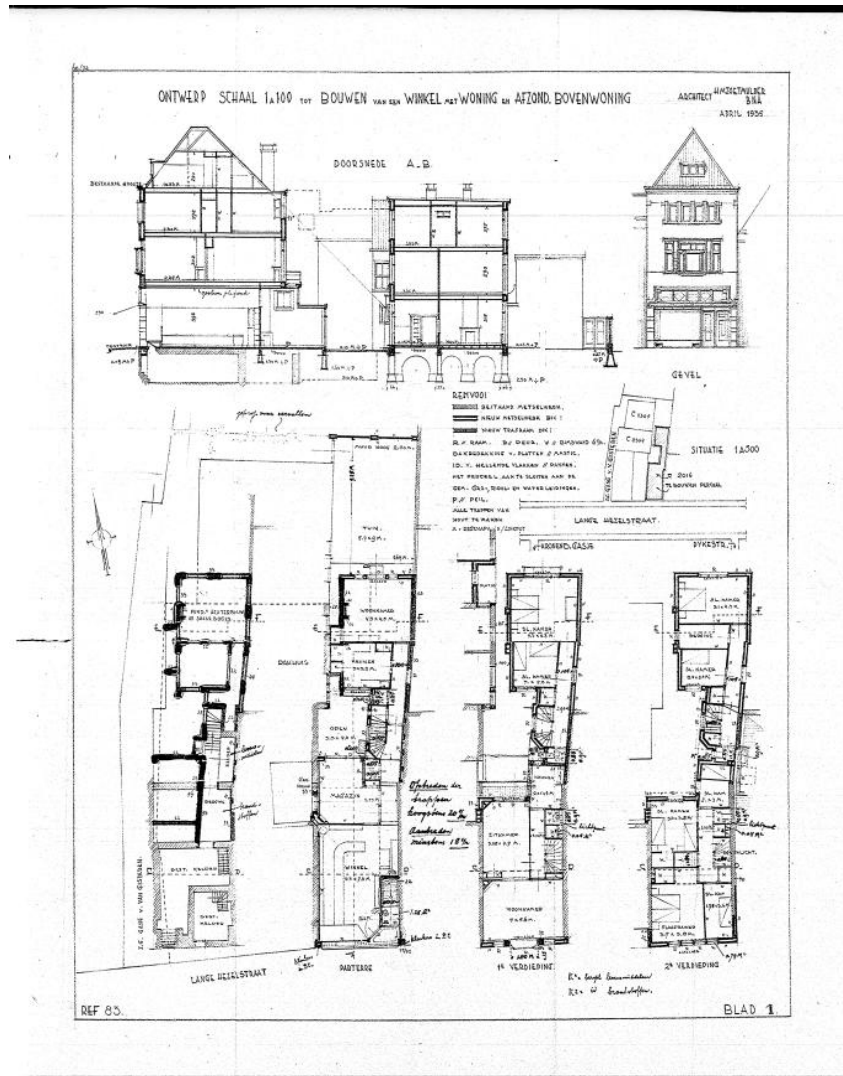
foto's op vervolgblad

Vervolgvel
3

Luchtfoto uit 2022 (bron: Streetsmart)

Vervolgvel
4

De bouwtekening uit 1935 (Digitaal Bouwarchief Nijmegen).

Vervolgvel

5

Vervolgvel
6

Vervolgvel
7

Vervolgvel
8

Ligging pand

Legenda

 Lange Hezelstraat 74-76 en
Glashuis 12

Nijmegen